

KAO / Markku Mölläri

24.5.2021

Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnan ennakointi- ja arviointijaoston 1 kokous

Aika 24.5.2021 klo 9.00–10.00
Paikka Teams-kokous
Osallistujat Puheenjohtaja, finanssineuvos Teemu Eriksson, valtiovarainministeriö/KAO
Varapuheenjohtaja, kehityspäällikkö Mikko Mehtonen, Suomen Kuntaliitto
Jaoston jäsenet: Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Mikko Meuronen, sosiaali- ja terveysministeriö
Erityisasiantuntija Minna Ylikännö, työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies Jani Heikkinen, valtiovarainministeriö/KAO
Neuvotteleva virkamies Assi Aalto, valtiovarainministeriö/KO
Johtaja Jarkko Huovinen, Suomen Kuntaliitto
Kehittämispäällikkö Jarkko Lahtinen, Suomen Kuntaliitto
Erityisasiantuntija Mia Malmila, Suomen Kuntaliitto
Kehityspäällikkö Sini Sallinen, Suomen Kuntaliitto
Jaoston asiantuntijajäsenet: Arviointipäällikkö Nina Knape, Terveystieteiden tutkimuskeskus
Opetusneuvos Riku Honkasalo, Opetushallitus
Yliaktuaari Karen Asplund, Tilastokeskus
Aluehallintoylilääkäri Sinikka Salo, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (este)
Asiantuntijasihteerit: Neuvotteleva virkamies Markku Mölläri, valtiovarainministeriö/KAO
Erityisasiantuntija Antto Korhonen, valtiovarainministeriö/KAO (este)
Tekninen sihteeri: Projektiassistentti Anne Honkanen-Ohvo, valtiovarainministeriö/KAO

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9.00 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi järjestäytymiskokoukseen.

2. Asettamispäätös ja toimeksianto - esittely

Puheenjohtaja esitteli asettamispäätöksen ja sen tehtävät. Esitys on liitteessä 1. Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta on 16.2.2021 pitämässään kokouksessa päättänyt asettaa ennakointi- ja arviointijaoston toimikaudeksi 18.3.2021 - 14.1.2024. Ennakointi- ja arviointijaoston tehtävänä on:

- 1) Ylläpitää kuntien peruspalveluiden tilannekuvaa seurantatietoon ja ennakointiin perustuen sekä luoda edellytyksiä ennakkoinnille.
- 2) Tunnistaa kuntien peruspalveluiden kehitykseen liittyviä riskejä.
- 3) Koota arviointi- ja ennakointitietoa johtamisen ja kehittämisen tueksi sekä raportoida laajemmin tarvittaessa.
- 4) Edistää peruspalvelujen ennakointi- ja arviointitiedon käyttöä kunnissa.
- 5) Suunnitella miten kuntien peruspalvelujen ennakointia ja arviointia toteutetaan sote-uudistuksen myötä sekä tehdä esitys ennakointi- ja arviointijaoston työn jatkosta.

Jaosto voi koota keskuudestaan alatyöryhmiä sekä kutsua kokouksiinsa neuvottelukuntaan kuulumattomia asiantuntijoita. Puheenjohtaja totesi, että asettamispäätös eroaa aiemmista peruspalvelujen arvioinnin työryhmistä uudistuneessa hengessä.

3. Keskustelu edellisen pohjalta

Mikko Mehtonen totesi, että tehtävänanto on aika avoin. On huomioitava kysymys mihin tehtäviin suunnataan, jos sote-uudistus toteutuu. Suhtautuu avoimesti, miten kokonaisuutta viedään eteenpäin. Väestönmuutos ja opetuspalvelut ovat keskeisiä tarkastelukohteita. Koronan aikaansaama palveluvelkakysymys esim mielenterveyspalvelussa voisi olla mielenkiintoinen teemana. Kysymys myös, voiko taloutta tarkastella riskitekijänä ja pitäisikö työllisyyspalvelujen olla mukana. Infrapuoella liikenneväylät ovat suurimmat kokonaisuudet yli miljardin euron kustannuksella. Tutki kuntia-työtä tulee hyödyntää.

Kirsi Kaunisharju totesi, että ikäluokkien pienentyessä on haasteita järjestää palveluja ja joudutaan miettimään kunnissa erilaisia vaihtoehtoja. Toisaalta kaupungeissa on maahanmuuton tuomat haasteet opetuksessa ja kaupunkien sisäinen erilaistuminen ollut paljon esillä tutkimuksessa mm Venla Berneliuksen toimesta. Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa on ollut kuluneen vuoden aikana paljon kiinnioloa, tällä on myös selkeä hyte-yhteys. Kirjastojen osalta ei paljon kuntaeroja, mutta kulttuuripuolella ovat erot suurempia. Jos tutki kuntia-työtä uudistetaan, vaatii paljon panostusta.

Riku Honkasalo nosti esiin koulumäärän vähenemistutkimuksen. Ennakointifoorumista on tulossa tuloksia pitkäaikaisista vaikutuksista. Ennakointi on valistunut arvausta käytettävissä olevilla tiedoilla ja aina on mahdollisuus erehtyä.

Jarkko Lahtinen totesi, että etätyön lisääntyminen on nostanut uusia painopisteitä varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen ja heijastuu laatuvaikutuksina. Varhaiskasvatuksen lapsimäärät ovat toistaiseksi kasvaneet, mutta sekin tulee kääntymään ennen pitkää laskuun. Kuntien väliset erot ovat suuria. Rahoitusjärjestelmä ei seuraa, vaikka varhaiskasvatuksessa kunta joutuu järjestämään palvelut ulkokuntalaisille. Infrassa myös kevyen liikenteen väylät ovat hyte-vaikutteisia. Kuntien tehtäväpohdintaan sote-vaikutukset, työllisyys ja kotouttaminen ovat tärkeitä.

Minna Ylikännö totesi, että työllistämisasioiden siirron osalta ei ole vielä selvyttä, asiaan liittyy paljon asioita kuten kotouttaminen, kuntien väliset erot. Yksi kysymys on kuntien älykäs pieneneminen. Ennakoinnin ja kohtaannon tarkastelun haasteet ovat selkeitä –ajantasaisen tiedon saaminen eri aloilta. Tilastojen reaaliaikainen saatavuus on haaste. Kunnissa tehdään skenaariotyötä ja lyhyen aikavälin ennakointia. Tärkeää olisi tuottaa ennakkoinnin tueksi mahdollisimman reaaliaikaisesti dataa/tietoa. Työvoimapula ja siihen liittyvä keskustelu työperäisestä maahanmuutosta ovat TEM:in kannalta tärkeitä.

Nina Knape totesi, että THL on toteuttanut viime kierroksella alueellisen tarkastelun erityisteemoihin liittyen esimerkiksi ikääntyneiden palvelut. Uudentyyppiset palvelut ja koronasta johtuva palveluverkko ovat tärkeitä näkökulmia, sekä etätyön vaikutukset. Läpileikkaavina teemoina ovat mielenterveyden, lastensuojelun ja syrjäytymisen haasteet, rajapintayhteistyö ja digitaalisuus. Henkilöstön saatavuus on tulevaisuudessa yhä suurempi haaste.

Mia Malmila toi esiin hyte-vaikutukset, kuntalaiset käyttävät palveluja seuraamatta organisaatorajoja, reaaliaikaisten tilastojen käyttö muutoksen seurannassa on tärkeää.

Jarkko Huovinen nosti palvelujen organisointiin liittyvät muutokset, työllisyys- ja eriytymiskehityksen ja niiden yhteyden rahoitukseen, sekä monipaikkaisuuden.

Mikko Meuronen piti hyvänä, että agenda on avoin. Hallinnossa on yhä suuria haasteita koronasta johtuen, tulot ja menot ovat epätasapainossa suunnitellusta, haasteita nähdä tilanteen kehitys ja yhteys talousjaoston työhön. Kuntapolitiikka-työryhmän työtä pitää myös seurata.

Sihteeri totesi rahoitusyhteydet organisoitumisessa talousjaostoon ja kuntatalousohjelmaan, sekä havainnot varhaiskasvatuksen- ja esiopetuksen, sekä lastensuojelun kustannuksista ja niiden seurannasta. Euroopan Neuvosto ja OECD ovat korostaneet koronaseurannassa viranomaisten horisontaalisen ja vertikaalisen yhteistyön kehittämistä.

Puheenjohtaja totesi koronan vaikutusten aiheuttamien siirtymien olevan mielenkiintoinen osa työtä.

4. Jatkotyö

Puheenjohtaja totesi, että tarvitaan työsuunnitelma jo seuraavaan kokoukseen. Sen tulee ottaa huomioon riskitarkastelu, tietotarpeiden ennakointi, yhteys talouteen, tilannekuvan tarkasteluun ja arvioinnin jatkokehittämiselle.

Valmistelusta käytiin lyhyt keskustelu. Ennakointi- ja arviointinäkökulmia kannatettiin, jatkuvaa oppimisen, työllisyyden painotuksia esimerkiksi eläköitymisen ja ammattinimikkeiden osalta. Myös digitalisaatio ja kansalliskielisten palveluiden ja saamenkielisten palveluiden saatavuus ovat näkökulmia työhön.

Sovittiin, että työtiimi (sihteeristö ja puheenjohtajat) valmistelevat seuraavaan kokoukseen työsuunnitelman luonnosversion. Puheenjohtaja toivoi sihteerille palautetta kommentteina kokouspöytäkirjan täydennyksinä. Näitä kommentteja voidaan hyödyntää työsuunnitelmaluonnoksen valmistelussa osallistavalla. Seuraavasta kokouksesta lähtee doodle-kysely viikolle 32.

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti hyvästä keskustelusta ja päätti kokouksen kello 10.10.

Neuvotteleva virkamies Markku Mölläri

Liitteet : Liite 1 Ennakointi- ja arviointijaoston työn esittely.